อารยธรรมแดนใต้ ตามพรลิงค์ ลังกาสุกะ ศรีวิชัย และศรีธรรมราชมหานคร (เมืองสิบสองนักษัตร)

The Civilization of Tambralinga Langasuga Sivichai and Si Thammarat Mahanakhon (Muang Sibsongnagasat)

สืบพงศ์ ธรรมชาติ อ.ด. (Suebpong Thhammachat, Ph.D.)[1]

บทคัดย่อ

เขตพื้นที่คาบสมุทรสยามหรือคาบสมุทรมลายู เดิมเคยเป็นเขตอำนาจการปกครองของอาณาจักรเก่าแก่ที่นักประวัติศาสตร์ได้ศึกษาไว้มี ๔ อาณาจักร คือ ตามพรลิงค์ ลังกาสุกะ ศรีวิชัย และศรีธรรมราชนคร เป็นรากฐานสำคัญในความเจริญรุ่งเรืองทางด้านศาสนา การศึกษา การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และศิลปะและวัฒนธรรม

ดินแดนไทยภาคใต้หรือสยามไทยภาคใต้ ตามพรลิงค์ เป็นชื่อแรกที่ปรากฏในหลักฐานทางโบราณคดี ศิลาจารึก เอกสารเก่าทั้งไทยและต่างประเทศ เมืองใหญ่หรืออาณาจักรนี้มีมาก่อน พ.ศ.500 ในระยะเวลาประมาณ 300 ปีเศษ มีหลักฐานปรากฏเมืองลังกาสุกะในเขตแดนที่เป็นอำเภอยะรังและไทรบุรีหลักฐานปรากฏคือโบราณสถานยะรัง และโบราณสถานบูจังหรือบูจังวัลเลย์(ในเคดะห์ประเทศมาเลเซียปัจจุบัน) ทั้งสองอาณาจักรต้องยุติอำนาจการปกครองลงด้วยการเข้ามามีอำนาจการปกครองของศรีวิชัยราว พ.ศ.1300 เศษ ศรีวิชัยมีอำนาจการปกครองครอบคลุมทั้งคาบสมุทรสยามลายู คือ ประมาณเขตพื้นที่เพชรบุรีลงไปตลอดคาบสมุทรสยามถึงแหลมมลายู เกาะชวา ตลอดถึงเกาะในประเทศฟิลิปปินส์บางส่วน และมีอิทธิพลในการปกครองในดินแดนกัมพูชาในปัจจุบัน ราว พ.ศ.1500 เศษ อาณาจักรศรีวิชัยก็ยุติอำนาจลง ต่อมามีกลุ่มอำนาจใหม่เข้ามาปกครองตามหลักฐานปรากฏพระนามเจ้าเมืองว่าศรีธรรมาโศกราชเป็นเจ้าเมือง มีความเจริญรุ่งเรืองด้านต่างๆ ทั้งทางด้านศาสนาการศึกษา ศิลปะและวัฒนธรรม และการเมืองการปกครอง จนราว พ.ศ.1900 ก็รวมเข้าเป็นดินแดนเดียวกันกับพระยาอู่ทองซึ่งปกครองอยู่บริเวณเหนือเพชรบุรีขึ้นไป

ด้วยความเจริญรุ่งเรืองที่ติดต่อกันมาตั้งแต่ก่อน พ.ศ.500 ถึง พ.ศ.1900 ร่วม 1400 ปี ของ 4 เมืองหรือ 4 อาณาจักรในดินแดนไทยภาคใต้หรือไทยสยาม ดังกล่าว จึงทำให้ดินแดนนี้มีความเจริญรุ่งเรืองทางด้านต่างๆ อันเป็นพื้นฐานสำคัญในความเข้มแข็งของไทยสยามภาคใต้ และกลายเป็นอารยธรรมแดนใต้ถ่ายทอดสู่รุ่นลูกหลาน เหลนสืบต่อมาจนปัจจุบัน

คำสำคัญ : อารยธรรม ตามพรลิงค์ ลังกาสุกะ ศรีวิชัย ศรีธรรมราชมหานคร (เมืองสิบสองนักษัตร)

[1] รองศาสตราจารย์ สำนักวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

Abstract

The Siam Peninsula or Malay Peninsula was formerly governed by four ancient kingdoms in history: Tambralinga, Langasuga, Sivichai, and Si Thammarat Mahanakhon. It was the location of flourishing religion, education, politics, economy, as well as art and culture.

The Southern Thai or Southern Siam Thai kingdom named Tambralinga was the first kingdom mentioned in archaeological evidence in stone tablets or ancient documents, either in Thai or foreign languages. This kingdom was established 300 years earlier before 500 B.E. About the same time, there was the Langasuga kingdom located in the area of Yarang district in Thailand and Kedah in Malaysia, as evident in Yarang archaeological site and Bujang archaeological site or Bujang Valley (in Kedah, Malaysia). The power of the two kingdoms ended with the beginning of the Sivichai kingdom around 1300 B.E. Sivichai's ruling power dominated the entire Siam or Malay Peninsula, which extended from Petchburi to the Siam Peninsula, Malay Peninsula, Jawa, some islands in the Philippines, including the area of present-day in Cambodia. Around 1500 B.E. Sivichai became less powerful then a new power group entered this arena. Historical records show that their leader was named Si Thammasogaraj. The Si Thammarat Mahanakhon kingdom flourished in religion, education, politics, art and culture. Around 1900 B.E. this kingdom merged with the kingdom of Phraya U-Thong located up north of Petchburi.

The glorious civilization of these four kingdoms of the Southern Thai or Siam Thai from 500 B.E to 1900 B.E created prosperity in this area for approximately 1400 years, which became the foundations of the strength and civilization of Southern Siam Thai transferred to the younger generation nowadays.

Keywords : Civlization Tambralinga Langasuga Sivichai Si thammarat Mahanakhon

บทนำ

ดินแดนไทยภาคใต้ปัจจุบันหรือดินแดนไทยสยามภาคใต้มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนานมาก จากหลักฐานทางโบราณคดีต่างๆ ทั้งการบันทึกในวัสดุต่างๆ โบราณวัตถุ และโบราณสถาน เป็นสิ่งที่ยืนยันถึงความเก่าแก่ของการตั้งบ้านตั้งเมืองมีผู้คนอาศัยอยู่เป็นชุมชนขนาดใหญ่และเป็นเมืองใหญ่ นักโบราณคดีและนักประวัติศาสตร์ส่วนหนึ่งเรียกชื่อเมืองที่มีแต่โบราณในดินแดนไทยภาคใต้ว่าอาณาจักร ได้แก่ ตามพรลิงค์ ลังกาสุกะ ศรีวิชัย และศรีธรรมราชหรือศรีธรรมราชมหานคร ชื่อดังกล่าวนี้ ชื่อตามพรลิงค์ และศรีธรรมราชหรือศรีธรรมราชมหานคร จะเป็นชื่อที่รู้จักกันมากกว่าอีกสองชื่อ

ด้วยการตั้งบ้านตั้งเมืองมาเป็นเวลายาวนาน จึงทำให้ดินแดนไทยภาคใต้หรือไทยสยามภาคใต้มีความรุ่งเรืองในด้านต่างๆ ต่อเนื่องกันมาไม่ว่าความเจริญรุ่งเรืองด้านการค้า การศึกษา ศาสนา และศิลปะและวัฒนธรรม สิ่งดังกล่าวนี้ยังมีร่องรอยให้เห็นและรับรู้อยู่จนปัจจุบัน ไม่ว่าทางด้านวัตถุ ภูมิปัญญา และองค์ความรู้ต่างๆ ที่มีอยู่ทั้งในวัสดุที่บันทึก และในคนรุ่นลูกหลาน เหลน โหลน ที่สืบสายเลือดมาในปัจจุบัน สิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นอารยธรรมที่แสดงถึงความมีรากฐานของสติปัญญาของบรรพชนและมีการปรับปรนปรับแปลงให้เข้ากับยุคสมัยตามลำดับ แม้กระแสศิลปะและวัฒนธรรม และสิ่งอื่นๆ จะหลั่งไหลเข้ามามากอย่างไร แต่ความเป็นไทยสยามภาคใต้ก็ยังดำรงอยู่ให้ประจักษ์ สิ่งที่มีอยู่ซึ่งตกทอดมาจากบรรพชนและมีการดูแลรักษามาตามลำดับรุ่นแล้วรุ่นเล่านั้นเป็นมรดกสำคัญที่ทำให้เป็นสิ่งที่มีคุณค่าและมูลค่า จนทำให้ชาวต่างชาติมีความสนใจมาศึกษาและชื่นชมกับมรดกด้านศิลปะและวัฒนธรรมที่บรรพชนส่งทอดต่อมาสู่รุ่นปัจจุบัน ดินแดนไทยภาคใต้หรือสยามไทยภาคใต้

จึงเป็นดินแดนอารยธรรมที่ควรแก่การดูแลรักษาให้ดำรงคุณค่า และสร้างมูลค่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยวด้านศิลปะและวัฒนธรรม

ชื่ออาณาจักรเก่าสุดหรือเมืองที่เก่าแก่สุดหรืออาณาจักรแรกของคาบสมุทรสยามหรือคาบสมุทรมลายูหรือที่นักประวัติศาสตร์และนักโบราณคดีบางท่านเรียกว่าคาบสมุทรสยามมลายูนั้นคือ"ตามพรลิงค์" หรือตัมมลิงคัม(ตมฺมลิงคำ) ชื่อนี้ปรากฏอยู่ในหลักฐานสำคัญของพระพุทธศาสนา คือ คัมภีร์มหานิเทสซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ พระไตรปิฎก ที่เขียนขึ้น พ.ศ.500 การมีชื่อตามพรลิงค์ หรือตัมมลิงคัมในคัมภีร์มหานิเทส จึงเป็นสิ่งแสดงว่า ชื่อเมืองนี้มีมานานแล้ว และมีก่อนที่จะเกิดคัมภีร์มหานิเทส เนื้อความกล่าวถึงเรื่องการเดินทางไปค้าขายยังดินแดนสุวรรณภูมิซึ่งมีชื่อเมืองต่างๆ ในดินแดนภาคใต้ รวมทั้ง ตักโกลา คือตะกั่วป่าด้วย นอกจากนี้ยังปรากฏในเอกสารเก่าของของจีนที่เรียกอาณาจักรเก่านี้ว่า ตั้งหม่าหลิง หรือตั้งหม่ยหลิง และยังมีศิลาจารึกตันชอว์อินเดียใต้ที่เรียกว่า มัทมาลิงคัม และศิลาจารึกวัดพระมหาธาตุอักษรมอญ เรียก ตามรยลิงค์ เป็นต้น จากหลักฐานต่างๆ ทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์พอประมวลได้ว่า ตามพรลิงค์หรือตัมลิงคัม ได้ตั้งบ้านเมืองมีศูนย์กลางอยู่บริเวณอำเภอสิชล นบพิตำและท่าศาลา ในปัจจุบัน บริเวณนี้มีหลักฐานสำคัญด้านโบราณสถาน และโบราณวัตถุอยู่จำนวนมาก การตั้งบ้านเมืองมีความเจริญรุ่งเรืองและมีอำนาจในการปกครองมาจนถึงประมาณ พ.ศ.1300 นักประวัติศาสตร์ อเมริกัน เดวิด เค วัยอาจ เขียน ประวัติศาสตร์ไทย ฉบับสังเขป (2556) ได้กล่าวถึงบทบาทในการเมืองการปกครองของผู้ครองตามพรลิงค์เอาไว้ว่า กษัตริย์จากจักรวรรดิพระนคร คือ พระบาทอุทัยทิตยวรมัน (พ.ศ.1544-45 (1001-02))ทรงให้การช่วยเหลือลพบุรีและช่วยต้านทัพจากหริภุญไชยอีกด้วย ต่อจากนั้นเจ้าชายเชื้อสายเขมร พระนามว่าพระบาทชัยวีรวรมัน เสด็จมาจากรัฐโบราณนามว่า ตามพรลิงค์ (ตั้งอยู่บริเวณนครศรีธรรมราชบนคาบสมุทรมลายู)เข้ายึดครองลพบุรี แล้วจึงเคลื่อนเข้าควบคุมจักรวรรดิพระนครไว้ได้บางส่วน จากนั้นได้ทรงก่อกวนไม่ให้เมืองทางเหนือและตะวันออกของจักรวรรดิอยู่อย่างสงบ เดวิด เค วัยอาจ วิเคราะห์ว่าช่วงเวลาดังกล่าว ตามพรลิงค์มีอยู่ ซึ่งเป็นช่วงที่สองของชื่อเมืองนี้ที่มีศูนย์การปกครองอยู่ที่นครศรีธรรมราชปัจจุบัน มีการเรียกชื่อเมืองว่าศรีธรรมราชต่อมา ตามพระนามของกษัตริย์ที่ปกครองพระนามศรีธรรมาโศกราชหลายพระองค์ เป็นช่วงที่อำนาจศรีวิชัยสลายลงไปแล้ว ดังนั้นจึงทำให้นครศรีธรรมราชกับกัมพูชาหรือเขมรมีความสัมพันธ์กันทางสายเลือดและการเมืองการปกครองสืบทอดมาจนปัจจุบัน ชื่อเมือง 1 ใน 12 เมือง ของศรีธรรมราชมหานครหรือเมืองสิบสองนักษัตรชื่อ บันทายสมอ(สมา) เป็นภาษากัมพูชาหรือเขมรอย่างชัดเจน นอกจากนี้ในจังหวัดนครศรีธรรมราชยังมี บ้านขอม บ้านจาม และวัดจำปาขอมอยู่ในปัจจุบัน

ในช่วงเวลาที่ตามพรลิงค์มีอำนาจในการปกครองดินแดนไทยภาคใต้นั้น จากหลักฐานการศึกษาทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ทั้งของต่างประเทศและไทย ได้คำตอบว่ามีเมืองหรือรัฐใหญ่ชื่อลังกาสุกะหรือหลั่งยะสิว ตั้งอยู่บริเวณอำเภอยะรัง เคดะห์ (ไทรบุรี) และพื้นที่ในประเทศมาเลเซียบางส่วนด้วย น่าจะเริ่มมีอำนาจการปกครองราว พ.ศ.800 เศษ และเป็นรัฐที่นับถือพระพุทธศาสนา ภายหลังเจ้าเมืองเปลี่ยนมานับถือศาสนาอิสลาม หลักฐานสำคัญทางโบราณคดีคือโบราณสถานยะรังและโบราณสถานบูจัง(บูจังวัลเลย์)ในรัฐเคดะห์(ไทรบุรี) ดินแดนลังกาสุกะจึงเป็นดินแดนหนึ่งในคาบสมุทรสยามหรือคาบสมุทรมลายูที่มีความเจริญรุ่งเรืองหลังอาณาจักรตามพรลิงค์ราว 300 ปี เศษและต่อลังกาสุกะและตามพรลิงค์ก็ตกอยู่ในอำนาจการปกครองของศรีวิชัยกลุ่มอำนาจใหม่ที่นักประวัติศาสตร์บางส่วนวิเคราะห์ว่าเป็นกลุ่มอำนาจจากชวา นักประวัติศาสตร์ส่วนหนึ่งจึงมีความเห็นว่าศูนย์กลางการปกครองของอาณาจักรศรีวิชัย อยู่ที่ปาเล็มบัง ตอนใต้ของเกาะสุมาตรา แต่ส่วนหนึ่งมีความเห็นต่างเห็นว่าศูนย์กลางอยู่ที่นครศรีธรรมราช และส่วนหนึ่งมีความเห็นว่าอยู่ที่ไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานีในปัจจุบัน จากหลักฐานทางโบราณวัตถุ และโบราณสถานพบว่า ทั้งดินแดนไทยหรือไทยสยามภาคใต้ และเกาะสุมาตราต่างมีศิลปะและวัฒนธรรมศรีวิชัยเช่นเดียวกัน ศรีวิชัยจึงเป็นอาณาจักรที่มีความกว้างใหญ่มาก และมีอำนาจการปกครองเข้าไปถึงดินแดนกัมพูชา เพราะในช่วงสมัย พุทธศตวรรษที่ 1300 นั้น มีกษัตริย์ที่ปกครองพระบิดาเป็นผู้ครองศรีธรรมราช และพระมารดาเป็นเชื้อสายศรีวิชัย ดังนั้นศรีวิชัยจึงเป็นเสมือนสหพันธรัฐที่รวมเอารัฐต่างๆ เข้าด้วยกัน และศูนย์การปกครองอาจจะหมุนเวียนเปลี่ยนไปจากที่หนึ่งไปสู่ที่หนึ่งก็เป็นได้

ความเจริญรุ่งเรืองในสมัยศรีวิชัยมีสูงมาก จนกลายเป็นศูนย์กลางการค้า ส่วนต่างๆ ของโลก ด้วยเหตุนี้เองจึงเป็นที่มาของการยกทัพมาโจมตีของกษัตริย์ราเชนทร์โจฬะแห่งอินเดียใต้ (ในศิลาจารึกราเชนทร์โจฬะ 1 ราเชนทร์โจฬะโจมตีตะโกลาหรือตะกั่วถลางเมื่อเป็นเมืองสิบสองนักษัตร พ.ศ.1568. ครองชัย หัตถา,2552) เพื่อมิให้ดินแดนศรีวิชัยเป็นพื้นที่บั่นทอนการค้าและเศรษฐกิจของอินเดีย เมืองสำคัญๆ ของศรีวิชัยถูกเผาและกองทัพกษัตริย์ราเชนทร์โจฬะก็ขนสิ่งของมีค่าไปเป็นจำนวนมาก ในที่สุดศรีวิชัยก็หมดอำนาจลงราว ในพุทธศตวรรษที่ 16 หลังจากนี้ก็มีการสถาปนาเมืองศรีธรรมราช หรือศรีธรรมราชมหานครขึ้นมีกษัตริย์ปกครองตามลำดับ ตั้งแต่ประมาณกลางพุทธตวรรษที่ 16 มีหลักฐานปรากฏความโดดเด่นในการมีอำนาจการปกครองและความเจริญรุ่งเรืองอย่างยิ่งในทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านพระพุทธศาสนา กลุ่มอำนาจการปกครองใหม่คือราชวงศ์ปทุมวงศ์หรือราชวงศ์ศรีธรรมาโศกราช โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยพระเจ้าศรีธรรมโศกราช ที่ปรากฏพระนามอนุชา จันทรภาณุ และพงษาสุระ ในขณะที่พระเชษฐาอยู่ในตำแหน่งนั้นอนุชา 2 องค์ อยู่ในตำแหน่งอุปราช ดังปรากฏในตำนานเมืองนครศรีธรรมราช และต่อมาทั้งสององค์ก็ขึ้นเป็นกษัตริย์ ในช่วงหลังจากนี้ พุทธศตวรรษที่ 20 กองทัพพระยาอู่ทองยกทัพมาถึงบางสะพาน อำเภอหนึ่งในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พระเจ้าศรีธรรมโศกราชทรงทราบถึงจุดประสงค์ของการยกทัพมาของพระยาอู่ทอง จึงยกทัพขึ้นไปพบกับทัพพระยาอู่ทอง และต่อสู้กันล้มตายจำนวนมาก ในที่สุดก็มีการเจรจายุติการสู้รบด้วยเห็นว่าเป็นคนเชื้อสายเดียวกัน หลังจากนี้ดินแดนไทยส่วนของไทยภาคใต้หรือไทยสยามภาคใต้ก็รวมเป็นแผ่นดินเดียวกับศูนย์กลางอำนาจการปกครองใหม่คืออำนาจสุพรรณบุรีหรืออยุธยากลุ่มไทยด้านบน

ด้วยความเจริญรุ่งเรืองที่ยาวนานของดินแดนไทยภาคใต้หรือสยามไทยภาคใต้บนคาบสมุทรสยามหรือคาบสมุทรสยามมลายูนั้น จึงทำให้มีการถ่ายทอดถ่ายเทอารยธรรมติดต่อกันมาตามลำดับจาก ตามพรลิงค์ ลังกาสุกะ ศรีวิชัย สู่ศรีธรรมราชหรือศรีธรรมราชมหานคร ปัจจุบันดินไทยสยามภาคใต้มีมรดกศิลปะและวัฒนธรรมมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเจริญด้านพระพุทธศาสนาปรากฏร่องรอยทั้งโบราณสถานและโบราณวัตถุจำนวนมาก และเป็นสิ่งส่งสืบทอดมาสู่รุ่นปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระบรมธาตุสำคัญในดินแดนไทยภาคใต้ ได้แก่ พระบรมธาตุนครศรีธรรมราช พระบรมธาตุไชยา พระธาตุหลังสวน พระธาตุวัดเขียนบางแก้ว พระบรมธาตุเจดีย์และพระธาตุ ดังกล่าวนี้เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวเมืองสิบสองนักษัตรหรือศรีธรรมราชมหานครซึ่งประกอบด้วย ๑๒ เมือง คือ ปาหัง กลันตัน ไทรบุรี ปัตตานี สายบุรี พัทลุง ตรัง สระอุเลา บันทายสมอ ตะกั่วป่า ถลาง ชุมพร และกระบุรี อารยธรรมแดนใต้ด้านต่างๆ แห่งสี่อาณาจักรหรือรัฐเก่าจึงเป็นสิ่งที่นำมาซึ่งคุณค่าและมูลค่าของไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและความรู้เกี่ยวกับเมืองหรืออาณาจักรเก่าของไทยภาคใต้ (สยาม) ได้แก่ ตามพรลิงค์ ลังกาสุกะ ศรีวิชัย และศรีธรรมราชมหานคร (เมืองสิบสองนักษัตร)

2. เพื่อศึกษาแหล่งสำคัญทางพระพุทธศาสนา และอารยธรรมแดนใต้

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยด้วยวิธีการทางมานุษยวิทยาวัฒนธรรม ทางโบราณคดี ประวัติศาสตร์ และวรรณกรรม ใช้วิธีการศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารหลักฐานทางโบราณวัตถุ โบราณสถาน และการศึกษาภาคสนามในสถานที่ที่เกี่ยวข้อง มีลำดับดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูล

ศึกษาเอกสารทั้งเก่าและใหม่ ศิลาจารึก ที่เกี่ยวกับเมืองหรืออาณาจักรเก่าของไทยภาคใต้(สยาม)

ศึกษาในพื้นที่ ศึกษาแหล่งโบราณสถาน และโบราณวัตถุ ในเขตพื้นที่ ไทยภาคใต้ และเมืองสิบสองนักษัตรโบราณในประเทศสาธารณรัฐมาเลเซีย ตั้งแต่เพชรบุรี(ตอนล่าง) ถึงจังหวัดยะลา(ใต้สุดรัฐเคดะห์(ไทรบุรี) กลันตัน) และปาหัง

2. หการวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลมาแยกแยะพิจารณาอย่างละเอียดเป็นหมวดหมู่ และตีความ สรุปความตามหลักการด้านมานุษยวิทยาวัฒนธรรม โบราณคดี และประวัติศาสตร์

3. การเรียบเรียงข้อมูล นำความรู้ที่ได้จากการรวบรวมและวิเคราะห์เรียบเรียงตามหัวข้อที่กำหนด คือ ความรู้ของเมืองหรืออาณาจักรในไทยภาคใต้(สยาม) ได้แก่ ตามพรลิงค์ ลังกาสุกะ ศรีวิชัย และศรีธรรมราช(มหานคร) พระพุทธศาสนาและอารยธรรมแดนใต้

4. การนำเสนอข้อมูล นำเสนอข้อมูลด้วยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยทั้งด้านเอกสาร ศิลาจารึก และหลักฐานแหล่งโบราณสถาน โบราณวัตถุ ทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับเมืองหรืออาณาจักรเก่าในดินแดนไทยภาคใต้และดินแดนในประเทศมาเลเซีย 4 เมืองหรือ 4อาณาจักร ได้แก่ ตามพรลิงค์หรือตัมลิงคัม(ตมฺลิงคำ) ลังกาสุกะ ศรีวิชัย และศรีธรรมราชมหานคร (สิบสองนักษัตร)

ตามพรลิงคฺหรือตัมลิงคัม (จีนเรียกตั้งเหม่ยหลิงหรือตันเหม่ยหลิว) เป็นอาณาจักรที่มีขนาดใหญ่ปกครองดินแดนไทยภาคใต้และดินแดนที่เป็นประเทศมาเลเซียปัจจุบัน ชื่อตามพรลิงคเป็นภาษาไทยที่มีพื้นฐานมาจากภาษาสันสกฤต ตัมลิงคัม(ตมฺลิงคำ)ภาษาไทยที่มีพื้นฐานจากภาษาบาลี หมายถึงอวัยวะเพศชายสีแดงหรือสีทองแดง หรือแปลว่า ไข่สีแดง หรือ ไข่สีทองแดง (สอดคล้องกับสุวรรณรรณภูมิซึ่งมีความหมายว่าแผ่นดินทอง) น่าจะตั้งชื่อจากการที่ผู้คนที่มาตั้งชุมชนใหญ่ครั้งแรกนับถือศาสนาพราหมณ์ไศวนิกายคือนับถือพระอิศวรและสัญลักษณ์ที่ใช้ในการบูชาพระศิวะหรือพระอิศวรคือ “ศิวลึงค์ ศิวลึงค์ที่พบส่วนมากจะมีฐานโยนิลึงค์หรืออุมลึงค์รองรับ เมื่อสรงน้ำลงบนศิวลึงค์น้ำก็จะไหลลงไปยังโยนิลึงค์และออกท่อที่ทำต่อไว้เพื่อให้ผู้ที่เคารพบูชาด้านนอกหรือด้านล่างได้สัมผัสน้ำศักดิ์สิทธิ์ เดวิด เค. วัยอาจ (David k.Wyatt) กล่าวถึง ตามพรลิงค์ ในประวัติศาสตร์ไทย ฉบับสังเขป (2556). ว่า กษัตริย์จากจักรวรรดิพระนครคือ พระบาทอุทัยทิตยวรมัน (พ.ศ.1544-45 (1001-02)) ทรงให้การช่วยเหลือ และช่วยต้านทัพจากหริภุญไชยอีกด้วย ต่อจากนั้นมีเจ้าชายเชื้อสายเขมร พระบาทชัยวีรวรมัน เสด็จมาจากรัฐโบราณ นามว่า ตามพรลิงค์ (ตั้งอยู่บริเวณนครศรีธรรมราชบนคาบสมุทรมลายู) เข้ายึดครองลพบุรี แล้วจึงเคลื่อนทัพเข้าควบคุมจักรวรรดิพระนครไว้ได้บางส่วน จากนั้นได้ทรงก่อกวนไม่ให้เมืองทางเหนือและตะวันออกของจักรวรรดิอยู่อย่างสงบ ต่อมาพระบาทสุริยวรมันที่ 1 (พ.ศ.1550-93 (1007-50)) ผู้อ้างสิทธิในราชบัลลังก์แห่งกรุงศรียโศธรปุระ ได้ใช้ฐานกำลังพลขนาดใหญ่เข้าครอบครองเมืองหลวง รวมถึงผนวกลพบุรีเข้ากับจักรวรรดิที่พระองค์ยึดครองได้สำเร็จ” ข้อความนี้ยืนยันได้ว่า ตามพรลิงค์ เป็นอาณาจักรโบราณอีกเสียงหนึ่ง เริ่มต้นผู้คนเมืองนี้นับถือศาสนาพราหมณ์ดังชื่อเมือง ต่อมาผู้คนในเมืองหรืออาณาจักรนี้นับถือศาสนาพุทธด้วย ด้วยมีหลักฐานกล่าวถึงการที่พระเจ้าอโศกมหาราชส่งสมณทูตสายที่ 8 ไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในดินแดนสุวรรณภูมิใน พ.ศ.236 หลักฐานทางโบราณสถานและโบราณวัตถุที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองของศาสนาพราหมณ์และศาสนาพุทธในดินแดนที่เป็นตามพรลิงค์มีจำนวนมาก โดยเฉพาะลูกปัด(ตรีรัตนะ)ซึ่งมีอายุเก่าแก่ถึง พุทธศตวรรษที่ 4 การมีลูกปัดหรือพบลูกปัดในพื้นที่เป็นการแสดงถึงการเป็นชุมชนของผู้คนในดินแดนนี้ ตามพรลิงค์เริ่มมีความเจริญรุ่งเรืองราวพุทธศตวรรษที่ 6 จนถึงพุทธศตวรรษ 13 ก็เปลี่ยนผู้มีอำนาจในการปกครองเป็นกษัตริย์ศรีวิชัยซึ่งศูนย์กลางอำนาจอาจจะอยู่ที่จังหวัดนครศรีธรรมราชปัจจุบัน หรืออำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี หรือปาเล็มบัง ประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งยังไม่มีข้อยุติ ตามพรลิงค์จึงเป็นเมืองหรืออาณาจักรที่มีอายุยาวนานร่วม 1,000 ปี จึงทำให้สั่งสมความเจริญรุ่งเรืองเอาไว้มาก ช่วงระยะเวลาที่ตามพรลิงค์มีอำนาจอยู่นั้น จากหลักฐานว่า เมืองลังกาสุกะได้เกิดขึ้นมาด้วยทางปลายด้ามขวานระหว่างช่วง ประมาณ พ.ศ.800 และสิ้นสุดอำนาจลงพร้อมกับตามพรลิงค์ เพราะอำนาจกลุ่มศรีวิชัยเข้ามาแทนที่ ลังกาสุกะจึงมีอำนาจการปกครองอยู่ได้ประมาณ 500 ปี จากการศึกษาของนักประวัติศาสตร์ นักโบราณคดีเห็นว่าดินแดนที่เป็นเมืองหรืออาณาจักรลังกาสุกะ

คือส่วนที่เป็นจังหวัดปัตตานีลงไปถึงไทรบุรี(ปัจุบันคือรัฐเคดะห์) และบางรัฐในประเทศมาเลเซียปัจจุบัน แรกเริ่มผู้คนลังกาสุกะนับถือพุทธศาสนา ครั้นต่อหันมานับถือศาสนาอิสลาม หลักฐานแหล่งโบราณสถานสำคัญที่พบคือ โบราณสถานยะรัง จังหวัดปัตตานี โบราณสถานบูจังวัลเลย์ ในรัฐเคดะห์(ไทรบุรี) นอกจากนี้ยังพบโบราณวัตถุที่เป็นสัญลักษณ์ศาสนาพราหมณ์และพุทธอีกมากมาย

อาณาจักรศรีวิชัยมีอำนาจปกครองดินแดนไทยภาคใต้ทั้งหมดตลอดคาบสมุทรสยามมลายูหรือคาบสมุทรมลายู อีกทั้งในส่วนที่เป็นประเทศอินโดนีเซีย และมีอำนาจแผ่เข้าไปถึงส่วนที่เป็นประเทศกัมพูชาในปัจจุบัน ด้วยหลักฐานพงศาวดารกัมพูชาบันทึกไว้ว่า พระเจ้าสูรยวรมันที่ 1 เป็นโอรสแห่งศรีธรรมราช(กัมพูชาใช้ศรีธรรมรีช) และมารดาเชื้อสายทางศรีวิชัย การดำรงอยู่ของศรีวิชัยจากพื้นฐานความเจริญรุ่งเรืองของตามพรลิงค์หรือตัมลิงคัมทำให้ศรีวิชัยมีความเจริญรุ่งเรืองในด้านต่างๆ เป็นที่รู้จักของชาติต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการค้าขายกับชาติใหญ่อย่างจีนและอินเดีย การเช่นนี้เป็นเหตุให้กษัตริย์แห่งราชวงศ์โจฬะอินเดียใต้ยกกองทัพมาโจมตีอาณาจักรศรีวิชัย ขนเอาสิ่งของมีค่าต่างๆ กลับไปและเผาเมือง อาณาจักรศรีวิชัยก็สิ้นสุดลง กลางพุทธศตวรรษ ที่ 16 (จารึกราเชทร์โจฬะอินเดียใต้ ราเชนทร์โจฬะตี ตักโกลาหรือตะกั่วป่า พ.ศ.1568)

หลังจากนี้ก็เป็นการขึ้นครองอำนาจของราชวงศ์ปทุมวงศ์ซึ่งกษัตริย์หรือเจ้าเมืองที่ขึ้นสู่อำนาจปกครองจะมีพระนามว่าศรีธรรมาโศกราชและน่าจะเป็นที่มาของชื่อ ศรีธรรมราชนคร หรือศรีธรรมราชมหานคร แต่จากหลักฐานศิลาจารึกบางหลักเช่นศิลาจารึกดงแม่นางเมือง จังหวัดนครสวรรค์ มีข้อความว่า เจ้าผู้ครองตามพรลิงค์พระนามศรีธรรมาโศกราชจันทรภาณุ มีความงดงามดุจพระจันทร์และมีอำนาจดุจพระอาทิตย์ ดังนั้นจึงเป็นไปได้ว่ากลุ่มอำนาจที่ขึ้นมาปกครองดินแดนไทยภาคใต้ต่อจากกลุ่มอำนาจศรีวิชัย คือกลุ่มอำนาจหรือเชื้อสาย ตามพรลิงค์เก่านั่นเอง หรือว่าชื่ออาณาจักรหรือเมืองนี้ชื่อตามพรลิงค์หรือตัมลิงคัมมาตลอด ส่วนชื่อศรีธรรมราช หรือศรีธรรมราชมหานครเป็นการเรียกตามพระนามของเจ้าเมือง เพราะมีการเรียกชื่อดินแดนแห่งนี้ว่ากรุงศรีธรรมโศกด้วย ดังปรากฏในหลักฐานพงศาวดารกัมพูชา ศรีธรรมราชมีเมืองที่อยู่ร่วมในการปกครอง 12 เมือง จึงเรียกว่าเมือง 12 นักษัตรอีกชื่อหนึ่งด้วย เมือง 12 เมือง ได้แก่ สายบุรี ไทรบุรี(รัฐเคดะห์) กลันตัน ปาหัง ปัตตานี ตรัง พัทลุง บันทายสมอ สระอุเลา ตะกั่วป่าถลาง ชุมพร และกระบุรี เมืองเหล่านี้โยงยึดอยู่ด้วยการนับถือศาสนาร่วมกันคือศาสนาพุทธ ทุกเมืองจะผลัดเปลี่ยนเวียนดูแลพระบรมธาตุเจดีย์นครศรีธรรมราชเมืองละปี ตามตราที่ใช้ประจำเมืองซึ่งสอดคล้องกับชื่อปี คือ ฉลู ขาล เถาะ มะโรง มะเส็ง มะเมีย มะแม วอก กา จอ และกุน รวมเป็น 12 นักษัตร ศรีธรรมราชมหานครหรือเมืองสิบสองนักษัตรมีอำนาจปกครองมาจนถึงราว พ.ศ.1900 ในจารึกดงแม่นางเมืองพบที่นครสวรรค์ที่แปลจากอักษรขอมก็มีข้อความกล่าวถึงพระเจ้าศรีธรรมาโศกราชทรงส่งราชสารไปถึงพระหลานเพื่อทรงทำบุญบูชาพระบรมธาตุนครฯ (จารึกหลักที่ 15 หน้า 14-15) ดังข้อความว่า สิ่งสักการที่มหาราชาธิราชผู้มีพระนามว่ากรุงศรีธรรมาโศก ถวายแด่พระสรีระธาตุซึ่งมีพระนามว่ากมรเตงชคตศรีธรรมาโศก ณ ตำบลธานยปุระ เช่นในบัญชีนี้ ข้าบาทมูล ผู้มีวรรณทุกเหล่า 2012,พาน 22 ,ช้าง 100 ,ม้า 100,นาค 10,สีวิกา สอง เป็นพระบูชา,วันหนึ่ง ข้าวสาร 40 ลิ ฯ มหาเสนาบดีผู้หนึ่งชื่อศรีภูวนาทิตย์อิศวรทวีป นำกระแสพระราชโองการ ราชาธิราช มายังกรุงสุนัต ผู้ครอบครอง ณ ธานยปุระ บัณฑูรใช้ให้ถวายที่นาซึ่งกำหนดเขตไว้แล้ว เป็นพระบูชากมรเตงชคตใน(มหา)ศักราช 1089 ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 วันอาทิตย์ บูรพาษาฒฤกษ์ เพลา 1 นาฬิกา

ประมาณ พ.ศ.1900 เริ่มมีการรวมตัวกับเมืองอื่นซึ่งเป็นกลุ่มคนไทยภาคกลางปรากฏชื่อในตำนานพระบรมธาตุนครศรีธรรมราชและตำนานเมืองนครศรีธรรมราชว่า พระยาอู่ทอง (น่าจะเป็นผู้ตั้งเมืองอยุธยาที่ครองอำนาจอยู่เมืองสุพรรณบุรีมาก่อน) ผู้นำคนไทยจากภาคกลางดังกล่าวได้ยกกำลังทหารมาประชิดอยู่ที่อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ปัจจุบัน สื่อความว่าได้รู้เรื่องการบูรณะพระบรมธาตุเจดีย์นครศรีธรรมราชครั้งใหญ่ทำไมจึงไม่บอกกล่าวให้รู้บ้าง นั่นคือภาษาทูตหรือการเมืองการปกครอง ความหมายคือจะยกทัพมารวมแผ่นดินให้เป็นหนึ่งเดียวกันนั่นเอง ในที่สุดแผ่นดินไทยใต้(สยาม)ก็เริ่มรวมกับแผ่นดินไทยภาคกลางตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

จากระยะเวลาประมาณร่วม 2,000 ปี (นับถึง พ.ศ.2556) ของสี่อาณาจักรไทยทางภาคใต้ทำให้ดินแดนไทยภาคใต้ (สยาม) มีความเจริญรุ่งเรืองในด้านต่างๆ ไม่ว่า เศรษฐกิจ ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม และการเมืองการปกครอง ปัจจัยสำคัญคือความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ที่มีทรัพยากรมากมาย จึงทำให้ต่างชาติสนใจเดินทางมาค้าขายกันเป็นจำนวนมาก เช่น จีน อินเดีย เปอร์เซีย (กลุ่มประเทศอาหรับในปัจจุบัน) และชาวตะวันตกหรือที่เรียกกันว่าฝรั่ง ชาติต่างๆ เหล่านี้นำสินค้ามาค้าขายให้ไทยสยามในภาคใต้และซื้อสินค้าต่างๆ กลับไป รวมทั้งการนำศาสนามาเผยแผ่ นำความรู้ต่างๆ ถ่ายทอดทั้งโดยตรงและโดยอ้อม อีกทั้งมีการแต่งงานกับคนไทยสยาม อันเป็นเหตุให้เกิดลูกผสมระหว่างไทยสยามใต้ กับชาวต่างชาติ ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ทำให้ชาวไทยสยามภาคใต้มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ และศิลปะและวัฒนธรรม ศิลปะและวัฒนธรรมส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลจากอินเดียและจีน รองลงมา นอกจากนั้นเป็นการผสมผสานอย่างกลมกลืนและได้ใช้ปฏิบัติกันสืบมา หลักสำคัญในการดำรงอยู่ของสังคมทั้งสี่อาณาจักรคือหลักศาสนาที่ผู้คนปฏิบัติกันไม่ว่าศาสนาพราหมณ์ พุทธ อิสลาม คริสต์ และสิกข์ ผู้คนส่วนใหญ่ในดินแดนไทยสยามใต้นับถือศาสนาพุทธ ดังนั้นจึงพบว่ามีองค์พระบรมธาตุเจดีย์และเจดีย์สำคัญๆ ของดินแดนไทยภาคใต้ (สยาม) เป็นร่องรอยปรากฏอยู่จนปัจจุบัน เช่น พระบรมธาตุเจดีย์นครศรีธรรมราช พระธาตุเจดีย์ชุมพร พระบรมธาตุไชยา และพระธาตุวัดเขียนบางแก้ว(พัทลุง) เป็นต้น การนับถือพระพุทธศาสนาและการบูชาพระบรมธาตุเจดีย์ร่วมกันนี้เอง จึงทำให้ชาวไทยภาคใต้(สยาม)ทั้งที่อยู่ในเขตประเทศไทย และนอกประเทศไทยต่างมีความผูกพันและสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด อันเป็นที่มาของการสร้างสรรค์ดินแดนไทยภาคใต้(สยาม)ต่อไป อารยธรรมแดนใต้ของอาณาจักรเก่าดินแดนไทยภาคใต้ คาบสมุทรสยาม-มลายู ได้แก่ ตามพรลิงค์ ลังกาสุกะ ศรีวิชัย และศรีธรรมราชมหานคร(เมืองสิบสองนักษัตร) นั้นมีการสั่งสมมาเป็นเวลานานมาก ตั้งแต่ราว ก่อน พ.ศ.500 ถึง ราว พ.ศ.1900 รวมเป็นเวลาประมาณ -1,500 ปี ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวนี้ผู้คนในอาณาจักรเก่าดังกล่าวนี้ได้สัมพันธ์กับชนชาติพันธุ์อื่นๆ หรือชาวต่างประเทศมากหน้าหลายตาในด้านต่างๆ ไม่ว่าการค้าขาย การศาสนา การศึกษา การเมืองการปกครอง และศิลปะและวัฒนธรรม ด้วยเหตุนี้พัฒนาการด้านต่างๆ จึงมีมากมาย ส่งผลต่อความแข็งแกร่งในหลายๆ ด้านของผู้คนที่มีชีวิตอยู่ในดินแดนคาบสมุทรสยาม-มลายู ประกอบกับความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรด้วยแล้ว ยิ่งทำให้การพัฒนาในด้านต่างๆ ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และส่งผลมาถึงปัจจุบันด้วย สิ่งที่โดดเด่นมากคือเรื่องศาสนา ไม่ว่าพราหมณ์ พุทธ อิสลาม และคริสต์ต่างเริ่มต้นปักธงที่ดินแดนคาบสมุทรสยามมลายูทั้งสิ้น ทั้งนี้เพราะการเดินทางโดยทางเรือมีความสะดวกและปลอดภัยกว่าการเดินทางโดยทางบก ประกอบกับผู้คนชนชาติพันธุ์ที่เข้ามาไม่ว่า อินเดีย จีน และฝรั่ง ต่างเข้ามาจุดประสงค์หลักเพื่อการค้าขาย เพราะดินแดนคาบสมุทรสยามมีความพร้อมสูงถึงกับได้ว่าดินแดนสุวรรณภูมิจึงมีต่างชาติหลั่งไหลเข้ามาค้าขายจำนวนมาก และศาสนาก็เข้ามาพร้อมกับการค้าขายนั่นเอง ตลอดจนอารยธรรมต่างชาติด้านอื่นๆ ด้วย อารยธรรมต่างชาติที่เข้ามานั้นก็จะมีการคลุกเคล้ากับอารยธรรมไทยสยามภาคใต้ที่มีอยู่เดิมและกลายเป็นอารยธรรม (เช่น ภาษา ศิลปะ และการเคารพบูชา เป็นต้น)ที่มีความเหมาะสมกลมกลืนกับการดำรงชีวิตอยู่ของผู้คนที่อาศัยอยู่ในดินแดนดังกล่าวนี้ทั้งสี่อาณาจักร ดังนั้น ระยะเวลาร่วม-1,500 ปี ของสี่อาณาจักรดินแดนบนคาบสมุทรสยาม-มลายูหรือคาบสมุทรมลายูจึงเป็นช่วงระยะเวลาสำคัญยิ่งของพื้นฐานความเป็นไทยสยามสืบต่อมาจนกระทั่งปัจจุบัน แม้ประเทศสยามจะเปลี่ยนชื่อเป็นประเทศไทยแล้วก็ตาม เพราะต้องการให้ชื่อประเทศให้ครอบคลุมถึงพี่น้องไทกลุ่มอื่นๆ ที่มาอยู่ร่วมดินแดนเดียวกันด้วยนั่นเอง

อภิปรายผล

ดินแดนไทยภาคใต้ในเขตคาบสมุทรสยาม-มลายู(คาบสมุทรไทย)สมัยก่อนเป็นดินแดนที่มีมายาวนานตั้งแต่ก่อน พ.ศ.500 และมีความเจริญรุ่งเรืองมาตามลำดับ ด้วยอำนาจการปกครองของเมืองหรืออาณาจักรสี่ชื่อ คือ ตามพรลิงค์หรือตัมมาลิงคัม ลังกาสุกะ ศรีวิชัย และศรีธรรมราชมหานคร(เมืองสิบสองนักษัตร) อำนาจการปกครองอาณาจักรหลังสุดยุติลงประมาณ พ.ศ.1900 เศษ เพราะรวมกับอำนาจของไทยที่ปกครองบริเวณภาคกลาง(พระยาอู่ทอง) ช่วงระยะเวลาประมาณ -1,500 ปี นั้น

ดินแดนไทยภาคใต้บนคาบสมุทรสยาม-มลายูหรือคาบสมุทรมลายูได้สั่งสมอารยธรรมอันล้ำค่าเอาไว้มากมาย อารยธรรมดังกล่าวนี้เกิดขึ้นจากความเฉลียวฉลาดของผู้คนที่เป็นคนสยาม(ไทกลุ่มหนึ่ง)และคนเชื้อชาติพันธุ์อื่นที่อยู่ร่วมกันภายในเมืองหรืออาณาจักร กับผู้คนชาชาติพันธุ์อื่นๆ ทั้งในภาคพื้นเอเชีย ยุโรป และอเมริกา ต่างนำเข้ามาเป็นระลอกๆ ซึ่งมีหลายด้าน เช่น ศาสนา ภาษา วรรณกรรม การศึกษา ศิลปะและวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมืองการปกครอง เป็นต้น การคลุกเคล้ากันของอารยธรรมในดินแดนคาบสมุทรสยาม-มลายูดังกล่าวนี้ส่งผลต่อความร่ำรวยทางอารยธรรมของดินแดนแห่งนี้ ทำให้ผู้คนมีความเป็นอยู่ที่มีคุณภาพเป็นส่วนใหญ่ และมีศักยภาพในการพัฒนาตนและชุมชนได้ดี ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในส่วนตนและส่วนรวม อันเป็นผลดีต่อการดำรงอยู่ของประเทศสยามและประเทศไทยสมัยต่อมา

ดินแดนไทยภาคใต้ปัจจุบันและดินแดนบนคาบสมุทรสยามมลายูหรือคาบสมุทรลายูที่เป็นอาณาจักรเก่านั้นมีทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรภูมิปัญญา และทรัพยากรอยู่มากมายหลายหลาก หากมีวิธีการที่ดีรู้จักนำมาใช้ย่อมทำให้เกิดคุณค่าอย่างมหาศาล ดังนั้นการดำเนินนโยบายของรัฐจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะผลักดันในเรื่องนี้ การดำเนินนโยบายของรัฐควรจะได้นำเอาพระราชดำรัสของพระเจ้าอยู่หัวมาใช้เป็นหลัก คือ เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา การเข้าใจ คือเข้าใจความเป็นมา เข้าใจคนที่อยู่ในพื้นที่ เข้าใจศิลปะและวัฒนธรรม เข้าใจในความเชื่อและการปฏิบัติศาสนา และเข้าใจวิถีชีวิตอื่นๆ เข้าถึงความรู้สึกนึกคิด และเข้าถึงจิตวิญญาณ เป็นต้น พัฒนาอย่าง จริงจัง และจริงใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษา ศิลปะและวัฒนธรรมซึ่งมีฐานเดิมดีอยู่แล้ว หากพัฒนาสองประการนี้ได้สำเร็จปัญหาที่เป็นอยู่ในสามจังหวัดชยแดนไทยภาคใต้ และสามอำเภอในจังหวัดสงขลาคงจะบรรเทาเบาบางลงไป และแก้ได้ในที่สุด

ดินแดนไทยภาคใต้สี่เมืองหรือสี่อาณาจักรบนคาบสมุทรสยาม-มลายูนั้นอุดมไปด้วยทรัพยากรหลายด้านดังกล่าวแล้ว ในด้านศาสนาโดยเฉพาะพระพุทธศาสนานั้นมีรากฐานที่มั่นคงเริ่มจากประมาณก่อน พ.ศ.500 ดังหลักฐานที่ปรากฏหลายประการหลายแห่ง หลักฐานสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งคือองค์พระบรมธาตุเจดีย์และองค์เจดีย์เป็นสิ่งชี้ชัดถึงความรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนาในดินแดนแห่งนี้ เช่น พระบรมธาตุเจดีย์นครศรีธรรมราช พระบรมธาตุเจดีย์ไชยา พระธาตุเจดีย์สวี (ชุมพร) และพระธาตุเจดีย์วัดเขียนบางแก้ว(พัทลุง) เป็นต้น จะเห็นได้ว่าพระบรมธาตุเจดีย์และพระธาตุเจดีย์ตั้งอยู่เป็นระยะๆ ของเมืองใหญ่ที่เป็นหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์พระบรมธาตุเจดีย์นครศรีธรรมราชเป็นจุดศูนย์กลางรวมใจของชาวไทยสยามในดินแดนไทยภาคใต้ตลอดแหลมคาบสมุทรสยาม-มลายู(คาบสมุทรไทย) ตั้งแต่ประมาณ ต้นพุทธศตวรรษที่ 16-ถึง ต้นพุทธศวรรษที่ 19 นั้นเป็นช่วงการปกครองของศรีธรรมราชมหานครหรือเมืองสิบสองนักษัตร ซึ่งมีสิบสองเมืองรวมกันอยู่ มีศูนย์กลางการปกครองอยู่บริเวณจังหวัดนครศรีธรรมราชปัจจุบัน ชื่อเมืองสิบสอง คือ สายบุรี ไทรบุรี กลันตัน ปาหัง ปัตตานี ตรัง พัทลุง ตะกั่วถลาง สระอุเลา บันทายสมอ(สมา) ชุมพร และกระบุรี เมืองทั้งสิบสองจะผลัดเปลี่ยนเวียนกันดูแลพระบรมธาตุเจดีย์นครศรีธรรมราชให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์และจัดดอกไม้เงินดอกไม้ทองมาบูชา นอกจากนี้ในดินแดนดังกล่าวนี้ยังมีแหล่งโบราณสถานสำคัญๆ อีกมากมายที่ควรได้ศึกษาเรียนรู้และทำความเข้าใจ อันจะส่งผลให้เกิดความรู้ที่ประจักษ์ในเรื่องอารยธรรมดินแดนไทยภาคใต้มากยิ่งขึ้น ดินแดนไทยภาคใต้ได้ชื่อว่าเป็นดินแดนที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรมซึ่งทำให้ผู้คนที่อยู่ในดินแดนแห่งนี้ไม่มีปัญหาในด้านอาหารการกินและการดำรงอยู่ในชีวิตประจำวันที่ดีมีคุณภาพ

ด้วยความพร้อมในอารยธรรมหลากหลายด้านดังกล่าวของดินแดนไทยภาคใต้ที่ตั้งอยู่บนคาบสมุทรสยาม-มลายูนี้หรือคาบสมุทรมลายู(คาบสมุทรไทย) หากผู้รับผิดชอบของประเทศมีความสามารถในการจัดการเชื่อว่าจะทำให้ดินแดนอารยธรรมอันยาวนานดังกล่าวนี้ ให้คุณค่าแก่คนไทยและแผ่นดินไทยอย่างมากมายและต่อเนื่องไม่มีที่สิ้นสุด

สรุปผลการวิจัย

การดำเนินการศึกษาวิจัย ดินแดนอารยธรรมแดนใต้ ตามพรลิงค์ ลังกาสุกะ ศรีวิชัย และศรีธรรมราชมหานคร(สิบสองนักษัตร) นั้นได้ข้อมูลทั้งจากเอกสาร ศิลาจารึก โบราณสถาน และโบราณวัตถุ การสัมภาษณ์ การจัดเสวนา การสนทนากลุ่ม และการลงภาคสนามในพื้นที่ต่างๆ ตามขอบข่ายการศึกษาวิจัยเก็บหลักฐานด้วยการบันทึกข้อความ การบันทึกเสียง การถ่ายภาพนิ่ง และ วิดีโอ จากหลักฐานต่างๆ ที่นำมาใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ (Analysis) สังเคราะห์ (Synthesis) ทำให้ได้คำตอบว่าอาณาจักรหรือศูนย์กลางอำนาจในการปกครองในดินแดนคาบสมุทรสยาม-มลายู (คาบสมุทรไทย) นั้นมีอยู่จริง อันได้แก่ ตามพรลิงค์ ลังกาสุกะ ศรีวิชัย และศรีธรรมราชมหานคร (เมืองสิบสองนักษัตร) ผู้ที่มีอำนาจในการปกครองมีการหมุนเวียนเปลี่ยนกันไปตามพลังด้านต่างๆ ที่มีอยู่ที่จะเข้าไปมีอำนาจปกครองได้ บางช่วงดินแดนดังกล่าวนี้ถูกกำลังชาวต่างชาติเข้าโจมตีและว่างเว้นการดำเนินไปของระบบการปกครองอยู่บ้าง แต่ไม่นานก็มีผู้นำใหม่เกิดขึ้นและมีอำนาจในการปกครองต่อมา รวมเป็นเวลาประมาณ -1,500 ปี ต่อมาดินแดนไทยสยามบนคาบสมุทรสยามมลายูก็รวมกับดินแดนไทยส่วนบนซึ่งมีพระยาอู่ทองเป็นผู้นำ ในพุทธศตวรรษที่ 20 การรวมกันทำให้ดินแดนไทยสยามมีความกว้างไกลและมีความเป็นปึกแผ่นมากยิ่งขึ้น และทำให้คนไทในส่วนต่างๆ อพยพเข้ามาอยู่ร่วมกันมากขึ้นตามลำดับ อีกทั้งยังมีพี่น้องชนชาติพันธุ์อื่นๆ เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารพระมหากษัตริย์ไทยทำให้ประเทศสยามหรือประเทศไทยในปัจจุบันมีความหลากหลายทางด้านชาติพันธุ์และศิลปะและวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น ช่วงระยะเวลาอันยาวนานของสี่อาณาจักรนั้นเป็นช่วงระยะเวลาของการสั่งสมความเป็นไทยสยามที่มีคุณค่ายิ่ง เพราะอารยธรรมที่สั่งสมเอาไว้อันยาวนานนั้นได้เกิดดอกออกผลนำมาสู่ความอยู่ดีมีสุขของคนรุ่นลูก หลาน เหลน หลิน รุ่นต่อๆ มาจนกระทั่งปัจจุบัน ไม่เฉพาะในดินแดนคาบสมุทรสยาม-มลายู(คาบสมุทรไทย)เท่านั้นแต่อารยธรรมจากดินแดนไทยสยามภาคใต้ได้แผ่ซ่านหลั่งไหลขึ้นไปสู่ดินแดนไทยกลุ่มต่างๆ ทั้งในภาคกลาง ภาคอีสาน และภาคเหนือของไทยปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง อารยธรรมหลักๆ เช่น ศาสนา ไม่ว่า พราหมณ์(ฮินดู) พระพุทธศาสนา อิสลาม และคริสต์ เป็นต้น ทั้งนี้เพราะการเข้ามาของชาวต่างชาตินั้นเข้ามาโดยทางเรือ และเมืองท่าสำคัญๆ ในดินแดนคาบสมุทรสยาม-มลายู นั้นมีอยู่มาก และเรือขนาดใหญ่เข้าจอดได้อย่างสะดวก ไม่ว่า ตักโกลา(ถลาง) ทรัง(ตรัง)หรือกันตัง ท่าทอง ปากนคร ท่าศาลา ปากพนัง และขนอน(ขนอม) เป็นต้น ชื่อตักโกลาหรือตะกั่วถลางต่อมามีปรากฏชื่อในคัมภีร์มหานิเทส ในพระไตรปิฎกและตำนานเมองนครศรีธรรมราช ชื่อทรัง ปากพนัง ปากนครปรากฏอยู่ในตำนานเมืองนครศรีธรรมราชและตำนานพระบรมธาตุนครศรีธรรมราช อีกทั้งบางแห่งปรากฏในแผนที่ของชาวต่างประเทศว่าเป็นท่าเรือสำคัญ ส่วนในด้านศิลปะและวัฒนธรรมนั้นมีการเข้ามามากมาย เช่น ศิลปะการแสดง ความเชื่อศิลปกรรม สถาปัตยกรรม การแต่งกาย สิ่งของเครื่องใช้ และอาหารการกิน เป็นต้น การเมืองการปกครองไทยสยามภาคใต้ ได้แบบอย่างการเมืองการปกครองจากชาวอินเดียเป็นหลักและมีความสัมพันธ์กับอินเดียและศรีลังกาอย่างใกล้ชิดแม้กระทั่งการผสมผสานทางสายเลือดส่วนหนึ่งด้วย สถาปัตยกรรมต่างชาติที่เข้ามาปะปนกับสถาปัตยกรรมไทยสยามภาคใต้ดังที่เห็นเป็นอยู่ทั้งเป็นสถานที่สำคัญทางศาสนาและที่อยู่อาศัย ด้านความเชื่อก็มีอยู่มากส่วนใหญ่เป็นความเชื่อที่สืบเนื่องมาจากศาสนา ดังปรากฏพบรูปเคารพในศาสนาพราหมณ์(ฮินดู) และพระพุทธศาสนาจำนวนมากในดินแดนไทยคาบสมุทรสยาม-มลายู ด้านการแสดงหนังตะลุง มโนห์รา และดิเกร์ เป็นสิ่งที่ได้รับอิทธิพลจากอินเดีย เป็นต้น อารยธรรมแดนใต้ที่แผ่ซ่านในคาบสมุทรสยาม-มลายู และในดินแดนประเทศไทยปัจจุบันนั้นจึงเป็นฐานอารยธรรมสำคัญยิ่งของการเป็นประเทศสยามหรือประเทศไทยในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

อารยธรรมแดนใต้เป็นอารยธรรมที่มีการสั่งสมมาเป็นเวลาเกือบสองพันปี ตั้งแต่เริ่มอาณาจักรเก่าสุดตามหลักฐานคือตามพรลิงค์ ลังกาสุกะ ศรีวิชัย และศรีธรรมราชมหานคร(เมืองสิบสองนักษัตร) อารยธรรมที่มีสืบทอดมาจนปัจจุบันนั้น ควรจะ

ได้ศึกษาในรายละเอียดเพื่อประโยชน์ในด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปะและวัฒนธรรม และด้านอื่นๆ นอกจากนี้อารยธรรมดินแดนไทยโบราณมีหลายแห่งในภาคกลาง ภาคเหนือ และอีสาน ควรจะได้ศึกษาวิจัย เพื่อหาคำตอบที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอารยธรรมแดนใต้นำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนระดับต่างๆ ทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา นอกจากนี้ยังนำไปใช้ในด้านการเมืองการปกครอง ตลอดจนเศรษฐกิจ และศิลปะและวัฒนธรรม เป็นต้น เพราะเนื้อหาการวิจัยครอบคลุม

รายการอ้างอิง

กรมศิลปากร. (2529). **จารึกในประเทศไทยเล่ม 2 (ศิลาจารึกวัดมหาธาตุเมืองนครศรีธรรมราชศิลาจารึกดงแม่นางเมือง).** กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.

กรมศิลปากร. (2547). **ประชุมศิลาจารึกภาคที่ 3 (จารึกพ่อขุนรามคำแหง).** กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์การพิมพ์.

ครองชัย หัตถา. (2552). **ลังกาสุกะประวัติยุคต้นของชายแดนใต้.** ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

ฉัตรชัย ศุกระกาญจน์. (2553). นิกายลังกาวงศ์กับการตั้งรัฐของราชวงศ์ศรีธรรมาโศกราช ใน **ตามรอยตามพรลิงค์ค้นความจริงศรีธรรมราชมหานคร.** นครศรีธรรมราช : ไทม์พริ้นติ้ง.

ชะเอม แก้วคล้าย. (2553). วิเคราะห์ตามพรลิงค์ ใน **ตามรอยตามพรลิงค์ค้นความจริงศรีธรรมราชมหานคร.** นครศรีธรรมราช: ไทม์พริ้นติ้ง.

ปรีชา นุ่นสุข. (2553). ชุมชนโบราณเมืองโมคลาน บันทึกหน้าต้นของประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช ใน **ตามรอยตามพรลิงค์ค้นความจริงศรีธรรมราชมหานคร.** นครศรีธรรมราช : ไทม์พริ้นติ้ง.

ศูนย์วัฒนธรรมภาคใต้วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช และมูลนิธิโตโยต้าแห่งประเทศญี่ปุ่น. (2528). **พระนิพพานโสต ฉบับศูนย์วัฒนธรรมภาคใต้สำนวนที่ 3.** นครศรีธรรมราช : วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช.

นงคราญ สุขสม. (2553). วัดพระมหาธาตุ:กรณีศึกษาเกี่ยวกับการตั้งเมืองนครศรีธรรมราช ใน **ตามรอยตามพรลิงค์ค้นความจริงศรีธรรมราชมหานคร.** นครศรีธรรมราช : ไทม์พริ้นติ้ง.

ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2553). ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช พัฒนาการของรัฐบนคาบสมุทรไทย ในพุทธศตวรรษ 11-19 ใน **ตามรอยตามพรลิงค์ค้นความจริงศรีธรรมราชมหานคร.** นครศรีธรรมราช : ไทม์พริ้นติ้ง.

ประทุม ชุ่มเพ็งพันธ์. (2553). สกุลช่างนครศรีธรรมราช ใน **ตามรอยตามพรลิงค์ค้นความจริงศรีธรรมราชมหานคร.** นครศรีธรรมราช : ไทม์พริ้นติ้ง.

ธราพงศ์ ศรีสุชาติ. (2553). ตามพรลิงค์-นครศรีธรรมราช หลักฐานจากโบราณสถาน ใน **ตามรอยตามพรลิงค์ค้นความจริงศรีธรรมราชมหานคร.** นครศรีธรรมราช : ไทม์พริ้นติ้ง.

อมรา ศรีสุชาติ. (2553). ตามพรลิงค์-นครศรีธรรมราช หลักฐานจากโบราณสถาน ใน **ตามรอยตามพรลิงค์ค้นความจริงศรีธรรมราชมหานคร.** นครศรีธรรมราช : ไทม์พริ้นติ้ง.